Horváth Péter

Pingpong, ulti, barátok

- kivezetés a szépirodalomból –
III. rész

Sima passz

Tibor barátom és ultitársam „jól menő" ügyvéd. Ötvenhárom éves. Jogász feleségével nevelik két tizenéves lányukat. Tibi az előző házasságából született nagylányának sorsát is szívén viseli. Gyakran megesik, hogy parti közben a telefonján chat-el, esemesezik vagy beszél vele – különösen amióta a nagylány Londonban egyetemista. Legutóbb éppen azért veszített el egy piros ultit, kontrával, mert közben a nagylány közelgő esküvőjére rendelt válogatott borokat e-mailben – természetesen a termelőtől. Mindig makulátlanul elegáns, noha ritkán visel nyakkendőt. Nem költ feleslegesen, nem szórja a pénzt. Drága autót tart, mivel nem engedheti meg magának, hogy a jármű cserbenhagyja, amikor tárgyalásaira az ország különböző városaiba utazik. Hosszabb útjaira megbízható sofőrt alkalmaz, útközben a laptopján dolgozik. Sok minden érdekli, szerteágazó tudása mindig naprakész. Imádja Rejtő Jenőt, egész passzusokat tud tőle idézni. Ha fogorvos barátommal parti közben véletlenül politikai természetű vitába keveredek, Tibi okosan, higgadtan és részrehajlás nélkül próbál egyeztetni köztünk – vagy egy ironikus Rejtő-idézettel veszi el a vita élét. Higgadt pasas. Jóképű. Szép háza van, pazar kis kertjének rendjéről a neje gondoskodik, mert, ahogy mondja, az ő „házi felelőssége" a kőteraszról levezető kis lépcsőnél véget ér. A partihoz járó vacsora végeztével viszont mindig ő mosogat el. Gyakran ő is főz ránk ilyenkor, remekül. Ha fáradtan ül a kártyaasztalhoz, néha elkalandozik a figyelme – sajnos nem elég gyakran. Egyébként jól játszik, ügyesen kombinál. Imádja a munkáját, noha előfordul, hogy bűnösöket véd.

Ki a bűnöző? Jogi értelemben nyilván az, aki a lefektetett jogszabályokat nem tartja be. Erkölcsi szempontból pedig, hogy kit tartasz bűnözőnek... Hogy fölülírja-e a morál a jogot vagy a jog a morált... Hát ez nagy kérdés. Ha arra célzol, hogy ez az én élétem meghatározó kérdése, akkor tévedsz. „*Ahol társadalom van, ott törvény kell, és ahol törvény van, ott feltámad az igazság… És ahol az igazság van, ott megszületik az igazságtalanság is.*" Így mondja Rejtő. De a tréfát félretéve: ügyvédként is lehet véleményed a körülötted lévő világról meg a jogrendről, de attól még az érvényben lévő jogszabályokat próbálod a lehető legjobban alkalmazni az ügyfeled érdekében. Ez nem skizofrénia,

hanem szakmaiság. Hivatás. Ha egy ügy kapcsán a jog olyan mértékben ütközik a morális meggyőződéseddel, hogy az zavarna, akkor nem vállalod el az ügyet, és kész. Igen, ilyen egyszerű ez. Nézd, én nem vállalok élet-, testi épség-, egészség elleni cselekményekkel kapcsolatos, vagy kiskorúval szemben elkövetett bűnesetet, nem vállalok közlekedési ügyeket sem, csakis gazdasági bűncselekménnyel kapcsolatos perekben képviselek gyanúsítottat. Az más kérdés, hogy van olyan szemlélet, amely szerint a gazdasági bűnelkövető – aki a gazdasági résztvevők terhére vagy az állam kárára követ el bűncselekményt – semmiben nem különbözik az egyéb köztörvényestől. Ennek ellenére szerintem a gazdasági bűn társadalmi, vagy ha úgy tetszik: morális megítélése más, mint mondjuk, egy kiskorú gyerek megrontójáé. Te nem így gondolod? Azt kérded, hogy ez a megítélés összefüggésben van-e az elmúlt évtizedek, különösképpen a szocialistának becézett rendszerben megélt és tapasztalt, majdhogynem általánosan elfogadottnak tekinthető gyakorlattal, amely szerint azt gondolták – ahogy mondod –, hogy a közösséget meglopni helyes? Persze, hogy köze van hozzá! Bár én nem állítanám, hogy helyesnek vélték az említett magatartást, inkább csak kevésbé helytelennek.

Most mit nevetsz?

Hogy ez ügyvédhez méltó kifejezés? Szerintem inkább korrekt.

Na, ez az én Tibi barátom. Előnyök - hátrányok. Plusz pontok, mínusz pontok. Erről – arról nézve. Lehetőleg minden körülményt mérlegelve fogalmaz. Érvel, magyarázza az álláspontját, mint most is:

Az elmúlt rendszer évtizedeiben az emberek elveszítették a közösséghez tartozás etikai élményét. De kilencventől már kezd visszajönni a társadalomban ez az érzés. Nem okvetlenül a morál változása miatt, lehet, hogy a jogszabályi környezet, vagy a jogalkalmazási gyakorlat pozitív változása miatt, de mindenképpen azt tapasztalom, hogy például a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség morális megítélésének kifejezetten jót tettek a kilencvenes évek második felében bevezetett jövedelem- és vagyonosodási vizsgálatok[1]. Nemrég itt volt nálunk gyakorlaton egy német joghallgató, aki teljes természetességgel mondta, hogy ő hétfőn és kedden az államnak dolgozik, a hét hátralévő napjaiban pedig saját magának. Németországban ez a mentalitás az elfogadott sztenderd. Természetes,

[1] Erről majd Zsombor barátom mond érdekes „adalékot”...

hogy az állampolgár normális mértékű adót fizet. Egy nagyobb, túlzott mértékűnek érzett elvonásnál nyilván nagyobb az adóelkerülési gyakorlat. Kevesebbnél viszont – és ez érdekes! – nem csökken olyan mértékben, mint várható volna. De ez nem magyar sajátosság. Olvasgatok nemzetközi adójogi eseteket. Az áfával, emezzel-amazzal egy görög, spanyol, olasz vagy holland adózó alkalomadtán ugyanúgy megpróbál „trükközni", ahogyan egy magyar.

Nézem ezt az egészségtől kicsattanó – amúgy hipochondriára hajlamos – barátomat (évente legalább kétszer kivizsgáltatja magát közös belgyógyász barátunkkal, tizedes pontosságra menő aggályossággal böngészi a vérvételének mindig negatív eredményeit), nézem őt: mi minden lehetne ezzel a megnyerő fizimiskával? Rendkívül meggyőző, sikeres szélhámos. Tréfálkozó, művelt történelemtanár. Sőt, akár közkedvelt színész is.

Hogyan kezdett érdekelni engem a jog? Édesapám jogász volt, első generációs értelmiségiként ezerkilencszázötvennyolcban itt végzett, a szegedi egyetemen. Parasztlegény volt. Amikor az első vizsgaidőszak végeztével hazament a szülőfalujába, Jászalsószentgyörgyre, nagyapám megkérdezte tőle:

– Hát hazajöttél, fiam?

– Hazajöttem.

– Levizsgáztál, fiam?

– Levizsgáztam.

– Jó, akkor hajnal háromkor jössz velem aratni.

Apám elájult kaszálás közben a búzaföldön. A hajánál fogva fölemelték, kicibálták a diófa alá, föllocsolták.

– Pihenjél, fiam.

Apám ügyész lett azután, nem kellett aratnia. Néhány évvel az egyetem elvégzése után a kunhegyesi járási ügyészségen már vezető ügyész lett, hatvanöttől Jászberényben töltött be hasonló posztot, utána közel tíz évig Jász-Nagykun-Szolnok megye helyettes vezető ügyészeként dolgozott a polgári szakban. A rendszerváltozás után onnan ment nyugdíjba, mivel azt a világot nem értette már, és nem akart úgy dolgozni, hogy nincs tisztában a munkája minden vetületével és árnyalatával.

Nem kérdezek rá, hogy a vezető ügyész milyen mélységig volt beágyazódva a „szocialistának becézett" rendszerbe, mert – vessenek meg! – szerintem ez mindegy. Mindenki igyekezett boldogulni – ahogy tudott, ahogy

neveltetése, hajlamai, és főként: ahogyan a lehetőségei engedték. Ezerkilencszáznegyvennyolctól kezdve itthon minden józanul gondolkodó ember számára nyilvánvaló volt, hogy Kelet-Európa, s benne Magyarország a szovjet hatalmi övezethez fog tartozni – örökre. Itt, amíg a világ világ: építeni fogjuk a szocializmust, s talán egyszer fel is épül egy olyan rendszer, amelyben majd mindenki szükségletei szerint részesül a közös javakból. Ez a többség számára – kétharmad – elfogadhatónak tetszett. Szép eszme, amely szerint mindenkinek egyenlő joga lesz mindenhez, mint a mennyországban, ahol nem számít majd, ki fia-borja vagy, szegény vagy gazdag, okos-e vagy buta, elég, ha hittél és hiszel. Hogy az odáig vezető út rögös, és megalkuvásokkal tele? Melyik rendszer nem az? Hogy bűnei vannak? Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell. Ez a hallgatás és ez az igyekvés volt az ára annak, hogy Zsigulid, Skodád, Wartburgod vagy Trabantod lehetett (azok is eljutnak a-ból bé-be), művelhetted a hobbikertedet, és boldog lehettél egy kicsit.

Nem, nem az apám iránti tisztelet és szeretet miatt választottam a jogi pályát. Egyrészt a bátyám is jogot végzett, itt, Szegeden, ahol apánk (és azután én is), de ez kevésbé befolyásolt. Inkább a humán érdeklődésem terelt errefelé. Nem akartam bölcsész lenni, de a magyar és a történelem iránti vonzalmam miatt választottam a jogot. Vonzott a független élet lehetősége is. Hogy ne legyek alkalmazott, ne legyen főnököm, magam irányíthassam a dolgaimat. Amikor egyetemistaként az ember már eszénél volt, nyolcvannyolc környékén, akkor már nem csak az egzisztenciális, hanem főként a szakmai függetlenség izgatott. Bár akkoriban még nem lehetett ügyvédkedni. Az ügyvédi pálya csak egy zárt kaszt számára volt elérhető. Csakis „kihalásos alapon", rokoni kapcsolatok útján lehetett oda bekerülni. Vagy pedig... Azt javasolták bátyámnak nyolcvanötben, menjen le ide, a jogász-klubba, és egy este veszítse el pókeren egy akkori Gorbacsov-Mercédesz árát, úgy lesz némi esélye, de még akkor sem garantálják, hogy bekerül az ügyvédi kamarába. Volt, persze, hivatali út is: jelentkezhettél, és akkor a kamara döntött felőled. Ha felvettek volna, lehettél volna két évig ügyvédjelölt, utána letehetted volna a szakvizsgát, azután kinevezhettek volna ügyvédnek. De ez a hivatali út nem működött.

Hogy miért?

Úgy számolj, Peti, hogy nálunk most a szegedi kamarában – amelybe beletartozik Makótól Csongrádig minden város a megyében – ötszáznál is több ügyvéd van, míg abban az időben itt maximum ötven-hatvan ügyvéd működhetett. Ma viszont csak Budapesten több az ügyvéd, mint egész Ausztriában! Miért? Sok cég azt mondta: ne legyél te

nálunk munkaviszonyban alkalmazott jogtanácsos, regisztráltasd magad ügyvédként, dolgozz számlára, ne nekünk kelljen fizetni az adót és a járulékokat utánad. Aztán meg: Magyarországon nincs megkötve az ügyvédi létszám. Az ügyészi, bírói pálya megtelt, jogtanácsosi állás nagyon kevés lett, de a kamarának ma már kötelező fölvennie ügyvédnek azt, aki jelentkezik, ha megvan a diplomája, letette a szakvizsgát, van irodája. Ennyi. Így aztán sokan vannak, akik egzisztenciális problémákkal viaskodnak, magyarán nincs munkájuk, de papíron ügyvédek.

Hogy én hogyan kezdtem? Kilencvenegy tavaszán diplomáztam. Akkor még nem volt „ügyvédi szabadság", hanem voltak az úgynevezett jogtanácsosi munkaközösségek. Ezek elláthatták peres ügyekben is a cégek jogi képviseletét, de magánszemélyét nem. Volt mondjuk egy többtízmillió forintos perem, ahol kvázi ügyvédként képviseltem a céget, de a cégvezető válóperében már nem lehettem a képviselője. Kilencvenegy novemberében aztán megszületett az ügyvédi törvény, amely már lehetővé tette számunkra a magánemberek jogi képviseletét is. Ezért bennünket akkoriban sokáig „jogszabály-ügyvédnek" csúfoltak, mivel egy jogszabály folytán lettünk ügyvédek, nem pedig a hagyományból eredő procedúra útján. A jogtanácsosi munkaközösségeket ugyanis a törvény erejével „beintegrálták" a kamarába. Persze, le kellett tennünk a szakvizsgát. Én kilencvenhat január elsejétől vagyok ügyvéd. Egy évvel később két társammal megalapítottuk a közös irodánkat, huszonegy éve dolgozunk együtt. Két társam csak polgári, munkajogi, gazdasági, pénzügyjogi ügyekkel foglalkozik, az irodában egyedül én vállalok büntetőjogi képviseletet, de mondom, csakis gazdasági ügyben.

Hogy miért?

Így hozta magával az élet, pontosabban a gyakorlat. *„A sors olyan, mint egy részeges szabász: mikor belevág a szövetbe, még nem lehet tudni: felöltő lesz-e belőle vagy nadrág."* Ez a Szőke ciklonban van. Én jártam adószakértői tanfolyamra, adótanácsadói tanfolyamra, foglalkoztam közgazdaságtannal, elmélettel, és arra gondoltam, hogy az így megszerzett tudásom büntetőjogi vetületét is hasznosíthatom. Ha értek az adójoghoz, csődjoghoz meg a felszámolási joghoz, akkor valószínűleg eredményesebben tudom képviselni az ilyen bűncselekménnyel gyanúsított ügyfelet, mint egy csakis a büntetőjoggal foglalkozó kolléga. Persze, ehhez meg kellett tanuljam a büntető anyagi- és eljárásjogot is.

Nem egyszerű dolog egy gazdasági bűncselekménnyel gyanúsított vádlottat büntetőperben védeni.

Nem, Peti, ilyesmibe nem lehet gondatlanságból „belekeveredni". *„Ha az ember polgárok ezreiért szabálytalanul cselekszik, azt közérdeknek mondják; ha egyért teszi, akkor hivatali visszaélésnek nevezik."* Így írja Rejtő, és majdnem igaza van. A csődbűntett például, vagy a költségvetési csalás, amit régebben adócsalásnak neveztek, szándékos bűncselekmény. Hogy miért történnek meg ezek a bűnesetek? Pénzért, mi másért. Nem, nincs e mögött „ideológia", Petikém.

Pedig azt gondolnám – bár ezt nem mondom Tibinek –, hogy minden bűneset elkövetője tudatosan vagy ösztönösen, de igenis lázad a mindenkori parancsolatok ellen. Az én szabadságomat ne korlátozza senki! Ne ölj? Miért? Mások is ölnek. Ne csalj? Mások talán nem csalnak? Ne vegyem el a másét erőszakkal? Mi egyébről szól a történelem? „Mért legyek én tisztességes? Kiterítenek úgyis! Mért ne legyek tisztességes? Kiterítenek úgyis." József Attila Két hexameterje szerint a döntés csupán alkat, hajlam vagy éppen hangulat kérdése.

A bűnelkövetők vétenek a társadalmi közmegegyezés szabályai ellen. De mindenkit megillet a törvényes védelem. A rend kényes dolog, de attól kerek a világ. Legalábbis attól kellene kereknek lennie. Az élethez mindenkinek egyenlő esélyt kellene kapnia. Ez persze nem így van, de többek közt arra való a jog, hogy segítsen az eltérő esélyeinket kiegyenlíteni. A törvény előtt legalábbis egyenlőek vagyunk, és *„Egy igazság* – írja Rejtő – *akkor is fontos, ha semmi értelme nincs"*. Hát még, ha van! – teszem hozzá.

Tetszik ez az igazság értelmére vonatozó rejtői mondat. Milyen egyszerű, sima, biztonságos és unalmas volna a világ, ha az igazság és a rend igazgatna benne mindent. Talán nem álmodnánk vadakat, és nem csábulnánk soha.

Igazad van, sok értelemben biztonságra törekszem. Ahogy az ultiban is. Nem mondok négy ászt, mint te, ha csak kettő van nálad, és nem kontrázok blindre. Tegnap töltettek ki velem a bankban egy tesztet: milyen kockázatot vállalnék egy esetleges befektetés során. Közepes kockázatviselési hajlandóság jött ki. Nem mennék bele nagy kockázatú ügyletekbe, de nem is a legalacsonyabb szint jellemez. Micsoda? Hogy kockázatkerülő voltam-e már gyerekkoromban is? Éppenséggel nem. Bár sikerült elszúrnom a középiskolás éveimet.

Ezerkilencszáznyolcvanban indult a szentesi gimnáziumban az irodalmi és dráma tagozat, Horváth Miska bácsi igazgatása alatt. Oda akartam bekerülni.

Apám gyanakodott:

– Csak nem színész akarsz lenni?

Sose akartam színész lenni, de nagyon érdekelt a magyar és a történelem.

Apám engedett.

Elmentem felvételizni, felvettek. De nem vettem komolyan az iskolát, egy év után véget is ért. Év végén kettőből megbuktattak.

Na, akkor jött apám.

– Én adtam neked egy lehetőséget, fiam, te nem éltél vele, így mostantól én döntök.

Jászberényben laktunk, ott csak egy gimnázium volt. Apám nem akarta, hogy ott kezdjem elölről, ahol a volt általános iskolai társaim már másodévesek, nehogy valami pszichés törés legyen a lelkületemben. Jászapátiba küldött, a vasútépítő szakközépiskola és gimnáziumba. Na, ott aztán nem ugyanaz volt a közeg, mint a dráma tagozaton, ahol Steinbecket elemeztük, irodalomról, drámákról vitáztunk. A vasútépítőről ez nem volt elmondható. Innen, mostanról nézve nem biztos, hogy szerencsés döntés volt odaküldeni engem, de tisztelem érte apámat és anyámat, mert voltak olyan hangok is a családban, hogy ha a gyerek így leszerepelt, ha ilyen kicsi agyi kapacitása van...

– Rakd be festőnek, vagy asztalosnak! – mondták apámnak a rokonok.

De ő nem hallgatott rájuk.

– Amíg én a kezemet fel tudom emelni – mondta –, addig a gyerek leérettségizik.

Jászapáti húsz kilométerre van Jászberénytől. Minden nap buszoznom kellett. A vasútépítő gimnáziumban így nem lettek barátaim, de az otthoniak megmaradtak. Azok, akikkel egy általánosba jártunk. Velük még ma is összejárunk. Ez megvan még, egy ilyen tízfős mag. Borzasztóan vigyázunk arra, hogy ne számítson, ki mit ért el az életben, hová jutott. Van köztünk, akinek megreccsent az egzisztenciája, másnak nagyon rossz családi körülményei vannak, de igyekszünk ezt egymással nem érzékeltetni, ha találkozunk, mert nem az a fontos, hanem az, hogy együtt vagyunk. Évente egyszer-kétszer szerveznek Jászberényben egy „sütögetést” a fiúk, ilyenkor elmondjuk, kivel, mi történt, mi újság a gyerekekkel, a családdal, és próbáljuk ott folytatni, ahol előző évben abbahagytuk. Ez erről szól. Nincs már olyan kitárulkozás köztünk, mint

annakidején, kölyökkorunkban, bár még most is van olyan pajtásom, aki bárhol vegye is fel a telefont, ha bajban van, azonnal indulok hozzá. És ő is, hozzám. Az a jó még ezekben a találkozásokban, hogy egymás társaságában nem érezzük magunkat fizikálisan, mentálisan annyi idősnek, mint amennyi vagyunk.

Pedig elmúltunk ötvenévesek.

Nem, a családban egyáltalán nem volt semmiféle lenézés a fizikai munkások irányában. Tizennégyéves koromtól minden nyáron dolgoztam. Az állami gazdaságban kacsoltam a szőlőt, az áruház műszaki osztályán motorokat szereltünk össze, dolgoztam szalag mellett a hűtőgépgyárban, ahol hűtőszekrényeket kellett megfúrnom, naponta több százat... A szüleimnek volt egy kis hobbitanyája, epret, paradicsomot neveltek, ott is segítettem, bár nem szerettem, nem érdekelt a földművelés. Pedig apai nagyapám nyakas parasztember volt. Nem hitte el, hogy az amerikai űrhajó leszállt a Holdon.

Azt mondta apámnak:

– Akkor hiszem el, fiam, amikor majd a pápa is mondja. – És amikor a pápa nyilatkozott (vagy megáldotta a holdra szállást, már nem emlékszem), akkor nagyapám megadta magát. – Ezek szerint csak úgy lehetett, ha már a pápa mondja... – Addig valami nadrágos ármánykodásnak vélte a hírt.

Kazahsztánban volt hadifogoly az első világháborúban. Hazajött, akkor meghalt az első felesége, utána vette el a nagymamámat. Törékeny asszonyka volt... Nem tőle tanultam főzni, bár, ha megpróbálom magam elé idézni, mindig a konyhában látom, a búbos kemence és a sparhelt között. Hófehér haj, apró termet, hatalmas szív. Mindig simogatott. Nagyapám indult vasárnap délelőtt a templomba, nagyanyám egy ruhakefével a kezében kísérte a kerítéskapuig, hogy még az utolsó szöszt is lekefélje a zakója hátáról. Ő nem ment a misére, főzött. Mondom, gondoskodó volt.

Szerettem náluk lenni. Klasszikus, tornácos parasztházat laktak. A ház mögött volt egy góré. Talán istállónak is kellett lennie, mert volt egy tehenük. Mindig friss tejet kaptam, ha a szüleimmel látogatóba érkeztünk hozzájuk. Az udvaron szárnyasok kapirgáltak. Féltem a kakastól, sokszor belém csípett... A környezet amúgy sivár volt, mint az egész falu, pedig Mária Terézia alatt még Jászalsószentgyörgy volt a Jászság központja, nem Jászberény.

Emlékszem, ha a rádióban a *Játék és muzsika tíz percben* című adás ment, akkor a bátyámmal csöndben kellett lennünk, nem mehettünk be a

tisztaszobába, ahol elő volt készítve nagyapám teája, benne egy darabka vaj, erre Kazahsztánban szokott rá... Nyolc éves voltam, nem sok emlékem maradt róla, de arra élénken emlékszem, ahogy pipára gyújt az ablak előtt, a rádiónál, hallgatja a *Játék és muzsikát tíz percben*, és a fekete tea tetején úszik a kockavaj...

Tessék megfigyelni: Bandi öregapja kiskapát, szipkát faragott az unokájának, Tibor nagyapjának teájában olvasztott vajdarab úszik... József Attilát túlélő kortársai, borzalmas háborút és nehéz békét viselt nemzedék. Mit adhattak tovább fiaiknak, lányaiknak és nekünk, az unokáiknak? Mindegy, hogy „sikeresek" vagy kevésbé szerencsések voltak, a föld így is úgy is kifordult alóluk, keserves igyekezettel próbálták megvetni rajta a lábukat. Amiben hihettek, elmúlt. Amiben nem hittek, annak se maradt nyoma.

Anyai nagypapámmal kifejezetten jó kapcsolatom volt, ő tanított meg horgászni. Linz mellől származó sváb ember. Sommer volt az eredeti neve, arról magyarosított a család, kilencszázhúsz körül. Az első világháború végén költöztek Szombathelyre, onnan került nagyapám a Jászságba. Hogy miért és miképp, azt nem tudom. Azt tudom, hogy kereskedő volt, később a Jászalsószentgyörgyi Általános Iskolában lett gazdasági vezető. Életkedvelő, ötször nősülő ember volt.

Azt mondta édesapámnak:

– Édes fiam, akit én a házamba behozok, azt el is veszem feleségül!

Kapott egy SZOT-beutalót, elment Sopronba, hazajött egy új feleséggel.

Aztán két-három hét múlva jött apámhoz:

– Hát kisfiam, ez nem jött össze, te jogász vagy, meg kéne indítanod a válópert...

Elvált, beszerelmesedett, megint megnősült... Mintha osztotta volna Rejtő egy jópofa aforizmájának igazságát: "*A nő olyan, mint egy költői hasonlat - ha szép, az sem baj, hogy semmi értelme.*" Viszont az élete első és utolsó huszonöt évét egy-egy asszonnyal töltötte. Anyukám az első házasságából született. Ezt a nagymamámat nem ismertem, ő meghalt két évvel az én születésem előtt, hatvanháromban. Nagyapa utolsó felesége, Juli mama engem igazi unokájaként nevelt és szeretett. Sokat voltam náluk. Nagyapámmal a Zagyvára jártunk horgászni. Tőle kaptam az első horgászbotomat. Még most is látom, ahogy bukdácsolva, lebegve úszik a kis piros-fehér dugó a zagyva gyorsfolyású vizén, aztán hopp, eltűnik.

– Most! – kiált a nagyapám.

És én kifogom életem első keszegét.

Csapatépítő célból sokáig szerveztünk az irodában közös horgászatot. Kimentünk a lencsési tóhoz, béreltünk egy kis területet, megfogtuk a halat, utána bementünk az irodába, és a teakonyhában megfőztük a halászlét. Ezt ennek a nagyapámnak köszönhetem. Nagyon életvidám ember volt. Főzögetett, sütögetett Juli mamával... Szerette az életet, mondom. Már a hetvenes években is Egerből hozatta magának a vörösbort. Volt egy nagy versenyzongora a szobájában, azon tartotta a szódásszifont meg a Debrői Hárslevelűt. Nem tudom, hogy miért és honnan került oda az a zongora. Amikor a bátyám zongorázni tanult, akkor az ő kedvéért fölhangoltatták. De nagyapa nem zongorázott. Fröccsözött. Amikor a halálhírét vettem, lementem az első sarki kocsmába a belvárosban, ahol Mártival kezdetben laktunk, vettem egy palack hárslevelűt, és megittam az öregapám emlékezetére.

– Jaj, papa, hogy bírtad te ezt meginni? Hát ez borzalmas!

De megittam, becsülettel, az öreg tiszteletére.

Az ulti? Édesapám minden szombaton ultizott a barátaival. Egy iskolaigazgató, egy boltvezető és a Jászberényi Sporthivatal vezetője voltak a partnerei, évtizedeken keresztül. Kölyökként gyakran odaültem hozzájuk, figyeltem. Velük soha nem játszhattam, de éreztem, hogy van a játékhoz affinitásom. Aztán hét- vagy nyolcévesen elkezdtem versenyszerűen pingpongozni. Lakótelepen laktunk Jászberényben. Egy nap valamelyik szülő lerakott a lépcsőház elé egy házilag újra glettelt, ócska pingpongasztalt, rá egy kezdetleges hálót, kezünkbe nyomott egy-egy pingpongütőt, és akkor azt éreztem, én most itthon vagyok, megjöttem. Attól fogva télen-nyáron, éjjel-nappal pingpongoztam. Így kerültem aztán a jászberényi Lehel Asztalitenisz Szakosztályához. Minden Lehel volt Jászberényben. A városhoz közel találták meg a jászkürtöt, Lehel kürtjét, ezért lett a környéken azután minden Lehel. Lehel Gyöngye étterem, Lehel Hűtőgépgyár, Lehel Sportklub – ahol én a korosztályom legjobb pingpongosa lettem. Akkor lett olimpiai sport az asztalitenisz. Az első olimpiára készülve azt találta ki a szövetség, hogy minden öt tagú csapatban kell legyen egy ifjúsági korú játékos is, hogy biztosítva legyen az utánpótlás, szokják az ifik a felnőtt versenyzést. Dehogy, szó se volt arról, hogy az olimpiára mi kikerüljünk. Csak Embéegy bés volt a jászberényi pingpongcsapat, de én lettem benne az a bizonyos ifjúsági játékos. Mentem a versenyekre a huszonöt-harmincéves felnőtt sportolókkal. Vonaton vagy busszal jártuk az

országot, Miskolctól Orosházán át Szegedig, Budapestig. Mindenütt voltak versenyek. És mit lehet csinálni a hosszú úton?

– Gyere, gyerek, ultizzál velünk!

Levettek, mint a nagykabátot. Minden zsebpénzemet elnyerték. De tanítottak, és én nagyon megszerettem az ultit. Aztán volt két-három pajtásom itt, Szegeden, akikkel az egyetem alatt folyamatosan ultiztunk. Utána jött egy hosszabb pauza, és azután, te még nem voltál itt, amikor Viktorral és Lalival és Viktor unokatestvérével elkezdtünk hetente játszani, úgy tizenöt évvel ezelőtt.

Lalival még egyetemistaként ismerkedtem meg. Együtt jártunk Szegedről haza. Az ő édesapja a szolnoki kórházban volt főorvos. A Szeged-Miskolc vonalon közlekedő vonaton visszafelé is együtt utaztunk. Az akkori barátnője jászberényi volt, ráadásul általános iskolai osztálytársnőm. Elindultunk Zsuzsival Jászberényből, Lali Szolnokon szállt föl hozzánk. Később ez a Zsuzsi már nem vonatozott velünk, de Lalival a barátságunk megmaradt. Amikor én albérletbe költöztem, Lali a mellettünk lévő házban lakott. A legidősebb fia és Borika lányom között három hónap különbség van, általánosban osztálytársak voltak, így aztán sokféle szálból szövődő, szoros kapcsolat van köztem és Lali között.

Viktorral egy baráti társaságban találkoztam. Valahogy szóba került a kártya, kiderült, hogy ő Bakterrel, az unokatestvérével szenvedélyesen kártyázik. Én emlékeztem, hogy Lali is szeretett ultizni, szóltam neki. Így jött össze a parti, ahová aztán a távozó Bakter helyett te bekerültél.

Hogy kerültem Szegedre? Rejtő szerint „*Életünk legfontosabb eseményei a látványos okokon kívül tulajdonképpen ellenőrizhetetlen semmiségekre vezethetők vissza*.” Látványos ok volt, hogy apám is Szegeden végzett, a bátyám is itt kapott diplomát, hát én is a szegedi egyetemet választottam. Bátyám négy évvel idősebb nálam. Egy szobában nőttünk föl, megfelelő mennyiségű stresszel két fiú közt, valahogy mégis külön. Négy év komoly korkülönbség. Most kezdem igazán látni ezt, a lányaimon. A két kisebb között három év van. Amíg Borika nem lett tizennégy, addig nagy volt köztük a szimbiózis, de most, hogy Borka már nagylányosodik, már soknak tűnik a köztük lévő három év. De ez vissza fog állni, amikor a kisebbik, Hanika tizenhat vagy inkább tizenhét lesz. A bátyám és köztem is ekkoriban kezdett kialakulni egy komoly fiú-báty kapcsolat. Ő abban az évben kezdte az egyetemet, amikor én beiratkoztam a szentesi gimnáziumba. Akkoriban sokszor

meglátogatott, én is voltam nála Szegeden. Onnantól nagyon jóba lettünk. Később sokáig gondolkodtam azon, hogy hazamenjek-e hozzá, hogy együtt dolgozzunk. De a felesége szintén ügyvéd, már fölépítettek maguknak egy saját irodát, azt gondoltam, az az övék. Hívott pedig, hogy menjek oda, csináljuk közösen, de nem akartam beletenyerelni, hogy akár ötezer, akár ötszázezer forinton összevesszünk, nem ért volna annyit az egész. De azért abban követtem a példáját, hogy én is a szegedi egyetemre felvételiztem.

Lehet, hogy jobb döntés lett volna az ELTE-t választanom, mert abban a szférában, ahol én mozgok, a rendszerváltás környékén annyira fejnehézzé vált az ország, hogy a fővárosban sokkal nagyobb lehetőségek nyíltak egy ott végző gazdasági ügyvéd részére, mint bárhol vidéken. Hogy ez mit jelent? Több munkát, szélesebb kapcsolatrendszert, saját befektetési lehetőséget. Ezt mind kihasználhattam volna azzal a mohósággal, ami bennem volt akkor.

Nyolcezernyolcszáz forintos fizetéssel kezdtem dolgozni, és amikor az első nejemmel összeházasodtunk – még egyetemista volt, jött a baba, kilencvenkettőben –, akkor a havi lakástörlesztő részletem tizennyolcezerhétszáz forint volt. Elég mohónak kellett lenned ahhoz, hogy ügyvédjelöltként eleget tudj tenni a kötelezettségeidnek. Sokat kellett dolgoznom ahhoz, hogy meg tudjak felelni ezeknek az elvárásoknak. Nyilván segítettek a szülők, de azt már felnőttként zokon vette az ember. Nehogy már a szülők...! Szerencsére már akkor is munkamániás voltam. Számomra azóta is első a munka és a család.

Hogy mi van még? Nem vagyok oda az utazásért, de szeretek jót pihenni, szeretek gasztróval foglalkozni, imádok főzni. Egyszer egy szilveszter előtti napon megígértem a cimboráimnak, hogy én viszem nekik a korhelylevest január elsején. Meg kellett főzzem, és közben rájöttem, hogy a főzés milyen jó dolog. Pedig addig soha, semmit. Albérlő koromban vendéglőbe jártam, vagy fagyasztott kajákat ettem. De azóta a korhelyleves óta... Szeretem előkészíteni a dolgot – érdekes, hogy a peres eljárásokban is az előkészítő szakaszt kedvelem leginkább, mert a perek kilencven százaléka nem a tárgyalóteremben dől el, hanem az előkészítés során, amikor megszerkeszted a beadványodat... De vissza a főzéshez, ami ugye a bevásárlással kezdődik. Kiválasztod a piacon a megfelelő zöldséget, húst, mindent, ami majd kell, aztán hozzáfogsz. Jól érzem magam a fazék mellett. Szeretem kóstolgatni az ételt... Aztán nagyon szeretem, ha jóízűen eszi főztömet a csapat. Igen, használok szakácskönyvet, de néha próbálok magam is összerakni dolgokat. Nem,

sajnos még nem büszkélkedhetek olyasmivel, mint a Jókai-bableves vagy az Eszterházy- rostélyos. Még nincs Tibi-rakottas, de remélem, lesz.

Májusban a feleségemmel kiutaztunk egy pár napos főzőtanfolyamra Toscanába. Sajnos csak alapfogásokat tanítottak, amiken mi már túl vagyunk. Például, hogy hogyan készítik a fiorentina steak-et. Erősen felhevített vaslapon kell megsütni, olaj vagy zsír nélkül. Rádobod az enyhén megborsozott húst a forró vaslapra, és amikor a hús teteje gyöngyözni kezd, megfordítod. Amikor az az oldal is gyöngyözik, kész a hús, és kezdődik a visítás, hogy juj, ez még véres. Pedig szerintem úgy a finom. Persze akkor még egy tíz percet állni kell hagyni a vaslábosban, födő alatt, hogy kijöjjön a szaftja... Ilyenkor lehet még a tetejére tenni egy darabka vajat, hagyni, hogy beleolvadjon... Isteni. De mondom, ezek alapdolgok. Toscanában inkább az volt az érdekes, hogy milyen kifinomult az étkezési kultúra arrafelé. Jártunk zöldségpiacon, halpiacon, elvittek a különféleképpen érlelt sonkák közé, jártunk olajütőben, voltunk borászatokban, ahol a miseborokat készítik... Zölden szedik le hozzá a szőlőt, szalmán érlelik, aztán a bort nyitott ablaknál, kis fahordóban, éveken keresztül... Ezek érdekes dolgok. Mondom, szeretek főzni. Örömöt ad a társaság is. Holnap itt, a kertben fogunk pacalt főzni, nagy társasággal. Jó lesz. Annál viszont mániásabb vagyok, minthogy nekiálljak kertészkedni, vagy elvonjon még valami más is a munkától és a családtól. Na, meg újra itt van a pingpong, amiért részben te vagy a felelős, te vittél el az első versenyre, ahol az edződ hívott, álljak mellé, új szakosztályt szervez. Elmentem. De nincs már meg bennem az a tűz, ami tizenéves koromban volt a pingponggal kapcsolatban, viszont van egyfajta racionalitás: egészség megőrzési szempontok alapján is mozognom kell. Ha már kell, akkor olyasmit csináljak, amit szeretek. Ezért lett újra a pingpong. Két éve elindultunk a megye háromból, és most szeptemberben már a megye egyben fogunk játszani. Ez már jó, nem? Ez már eredmény! Igen, ugyanolyan mániákusan lehet végigcsinálni egy meccset vagy egy versenyt, mint a munkát, vagy bármit. „*Belépés díjtalan, kilépés bizonytalan!*" – mondja Rejtő. Azt már én teszem hozzá, hogy akkor se szabad soha feladni!

Igazad van, mi, mind a négy ultisok igyekszünk felkészülten, alaposan és örömmel végezni azt, amit éppen csinálunk. Mindent teljes bedobással. Ez közös bennünk. Lali negyvenévesen professzor lett egy feudális társadalomban! (Ezt javítsuk inkább tekintélyelvűre!) Az orvos-társadalomban olyan alá-fölé-rendeléses viszony van, ami más

foglalkozási ágakban már kevésbé dominál. Nézd meg, ahogy vizitelni mennek a kórházban! Elöl a főnök, utána sorban, rang szerint a dokik, a sor végén az orvostanhallgatók... Nagyon hosszú évek kellenek ahhoz, hogy valaki előbbre kerülhessen. Ezért mondom, hogy Lali itt negyvenegynéhány évesen már akadémiai doktor lett, az nagyon nagy szám!

Nem tudom, észrevetted-e, hogy a munkánkkal kapcsolatban mind a négyen szorongunk. Nem? Hát hányszor aggódik Viktor, hogy fáj-e még a foga a betegének? Lali még ulti közben is betelefonál a klinikára, hogy minden rendben van-e a betegeivel, az osztályával. Te is folytonosan fölhozol a munkáddal kapcsolatban dolgokat, amik izgatnak. Persze a te eseted talán más egy kicsit. Milyen értelemben? Olyan értelemben, hogy ha neked egy írásod gyengébben sikerül – bocs, nyilván nincs ilyen, de ha volna, tegyük fel –, abból senkinek nem lenne baja, csak neked fájna, gondolom. De nekem az ügyfeleim az életüket, legalábbis annak egy részét, az egzisztenciájukat, a válóperüket, akármijüket bízzák rám. Ennek a bizalomnak muszáj megfelelni. Ugyanígy vannak ezzel az orvosbarátaink is. Nagy tét, nagy felelősség. És ez olyanfajta gyomorgörcs, ami... aminek... Persze, ha nem volna, akkor az lenne a baj. Mert akkor már rutinból dolgoznál. Volt egy amerikai film ezzel kapcsoltban, nem tudom, láttad-e. Ott egy ügyvédre izgalmában minden tárgyalás előtt rájön a hányinger. A társai vigasztalják: „Majd megszokod!" Ő meg azt feleli: „Remélem nem." Én erre gondolok, erre a szükséges szorongásra... Mert az, hogy a saját magad dolgát elrontod néha, rendben van. De ha egy ügyfél azt mondaná, hogy valamit nem jól csináltam, mert nincs meg a megfelelő tárgyi tudásom, nem olyan a hozzáállásom... Ha azt mondhatná nekem valaki... – hál istennek ez még soha nem történt meg! –, ... hogy nem néztél utána alaposan, nem készültél fel...

Ez a szorongás végigkíséri a szakmát.

„A tisztesség olyan, mint az igazi úriszabó: nem ismer alkut!" – írja Rejtő. Hogy ez nem általános? Szerencsére mi olyan emberekkel vagyunk kapcsolatban, akiknél ez az elfogadott, sztenderd magatartás. Ha valaki nem szívvel- lélekkel végzi a munkáját, az engem bánt. Mindig azt mondom a lányaimnak, úgy viselkedj, ahogy te elvárnád, hogy veled viselkedjenek. Én ezt követtem. Talán a gének miatt? Nem tudom.

Mit csinálnék másként? Beszélnék nyelveket, lehet, hogy Pesten élnék. Imádom Budapestet. Szeretem a nyüzsgést. Biztos jó lenne a budai hegyekben lakni, egy ugyanilyen szép házban, ahol kiülhetsz a kertbe,

de jobb, ha sok ember van körülöttem. Nagylányom kint él Londonban, imádok kijárni hozzá. Mondom, szeretem a nyüzsgést.

Én is kérdezhetek? Mit szeretnél ezzel a könyvvel? Mi lesz ez a könyv?

– Ebben az irdatlan felfordulásban, amiben élünk, ebben a durván kétfelé szakadt országban nagyon kevés a valós információ. Mégis azt tapasztalatom, hogy a legtöbb embernek határozott, harsány véleménye van arról is, amit nem ismer. Ezért arra gondoltam, ha írok egy olyan könyvet a segítségetekkel, amiben bemutatom a barátaimat, akkor abból erőteljes és hiteles benyomást szerezhet az olvasó arról, milyenek vagyunk valójában, hogyan élünk ebben a kétszázezres városban az ezredforduló után, Szegeden. Mik a sikerélményeink, mik a vágyaink, örömeink, gondjaink. Mik a prioritásai a társadalom alsó és fölső harmadában élő és dolgozó, jobbára javakorabeli embereknek. A pingpongos társaim túlnyomórészt kétkeziek, mi pedig, akárhogy is, de értelmiségiek vagyunk, és életkörülményeinket tekintve a társadalom fölső harmadához tartozunk.

– Peti! A te társaságod ketté van szakadva?

– Nem.

– Akkor hogy érted, hogy kettészakadt társadalom?

– Nézd, a mi kártyapartinkban a Viktornak a (tegyük idézőjelbe:) „jobboldalisága" nem olyan erőszakos és nem olyan manifeszt, hogy bármiféle feszültséget generáljon köztünk. De ahogyan most látom az életet, egyre inkább érzékelek valamiféle kettészakadást, ami a liberális gondolkodás és mondjuk így „nemzeti" gondolkodásmód közt létrejött. Az irodalomban ezt régebben népi-urbánus ellentétnek hívták. A népiek voltak a nemzeti oldal, az urbánusok pedig a – jobbára zsidó származású – városi „világpolgárok". A két oldal sokáig képtelen volt egymással szót érteni. Az én írói indulásom idején, a hetvenes évek derekán is megvolt még ez az ellentét, de a fiatalok közt lassan megszűnni látszott. A Fiatal Művészek Klubjában együtt ivott, tárgyalt, versengett, barátkozott Szentjóbi Tamás és Szervác József, hogy két egymástól igen távol álló nevet említsek. Akkoriban úgy tűnt, hogy a két tábor egymást és a valódi minőséget becsülve összesimul. Végül ez nem jött össze igazán, mostanában pedig tovább erősödik a különállás, egymás negligálása és kutyapicsázása. És ez nem csak kenyérharc egy kis ország szűk irodalmi piacán, több annál. Nagyon rossz minta. Ha mi, értelmiségiek nem tudjuk tisztelni egymás eredményeit, meggyőződését, filozófiáját, életmódját, mi fog történni „alattunk?" Ha megtörténhet, hogy a

feleségem ötvenéves barétnőjét az utcán két fiatalember inzultálja: „Mi van, zsidó? Félsz, mi? Féljél is!” – akkor nagy a baj.

– Te, Peti, szabad ebből az esetből általánosítani?

– Nyilván nem, de egyrészt az eset sajnos nem egyedi, másrészt az emberek mindig a fölülről kapott mintát követik.

– Szerinted ez az atrocitás, amit említesz, a jelenlegi politikai kurzus vezetéséből irányuló dolog, vagy pedig két túlbuzgó, tudatlan faszkalap megnyilvánulása?

– Nem tudom.

– Szerinted például a Prőhle Gergelynek a Petőfi Irodalmi Múzeum vezetőjének fölső utasításra ugrott neki a Magyar Idők című újság a minap? Nem pedig egy hülye szerkesztő magánakciója volt? Olyan felháborodott reagálásokat olvastam a neten a jobboldali gondolkodók köréből is a Magyar Időkkel kapcsolatban, hogy csak úgy füstölt! Egyébként én sokkal türelmesebb tudok lenni a magukat harsányan és hangosan liberálisnak mondó barátaimmal, mint ők a jobbosokkal, vagy velem. Mondjuk, amikor a katolicizmus társadalmi szerepéről vagy az egyházi iskolák, az egyházi jóléti szolgálat szerepéről van szó. Noha én nem vagyok vallásos, és ilyen értelemben még hívő sem. Olyan értelmetlen módon tudnak érvelőkből átváltani üres szlogenekkel dobálódzóvá, sőt, még gyűlölködővé is, ami számomra elképesztő.

– Erről beszélek. *„A közügy mindenkinek kedvenc magánügye”*, írta Rejtő. Ha a magánember azt látja, hogy a közéletben lehet durváskodni... Indulatoktól vezetve vagdalkozni... Ráadásul anélkül, hogy valóban ismernénk azt, akinek nekirontunk, homályos „elvi alapon”, mindenféle szakmai megalapozottság nélkül, erőből...

– Szakmaiság? Ebben igazad van. Nálunk most állítják fel a közigazgatási bíráskodást. Azt mondja az egyik oldal, hogy ha nem a bírói karból választják ki a leendő közigazgatási bírákat, hanem a közigazgatásból raknak oda embereket, akkor pártkatonák lesznek a közigazgatási bírók, akik a rájuk bízott ügyekben úgy döntenek majd, ahogyan azt a gonosz hatalom elvárja tőlük. A másik oldal szerint – és én ebben a kérdésben ehhez az oldalhoz tartozom -, ez jó lehet így. Nézd! Ma a magyar bírói kar kilencven százalékának köze nincs a való világhoz. Elefántcsonttoronyban élnek. Az alaptörvény elfogadása óta harminc éves korában lehet kinevezni valakit bíróvá, de korábban nem volt életkori korlát. Befejezte valaki az egyetemet, elment a bíróságra fogalmazónak, onnan nevezték ki bírónak, azóta ott van, és olyan ügyekben ítél, amelyek valóságtartalmáról szinte semmit nem tudhat, mert nincs róla megélt tapasztalata. Pedig szerintem ahhoz, hogy valaki

bíró legyen, legalább tíz évet kellene eltöltenie más hivatásrendben, hogy megszerezze a döntéshez szükséges hivatali- és élettapasztalatot. Ehhez képest egy időben úgy nézett ki a bíróság, hogy elmentél a földszintre, ott voltak a bírók nevei, az első emeleten meg az apukájuk, anyukájuk, rokonaik neve. Költői túlzással azt lehet mondani, hogy a vasárnapi leves közben született egy jogerős bírói ítélet előbb első, majd másodfokon. Nyilván nem tárgyalták egymás ügyét, de maga a rendszer így működött. Én most azt mondom, hogy azokban a közigazgatási, adó- és más ügyekben jönnek majd az önkormányzatoktól, minisztériumokból, adóhivataltól az addigi osztályvezetők, főosztályvezetők, húszéves gyakorlattal rendelkező szakemberek, akik megkapják azt a függetlenséget, amit egy bíró megkap, hogy ne úgy döntsön, ahogy azt a központ, mondjuk a NAV érdeke megkívánná, akkor ez szerintem helyes változást hoz, mert ezeknek az embereknek megvan a maguk bőséges szakmai gyakorlata, így azt is lehet mondani, hogy föltöltik szakmával a bíróságot. Végre olyan emberek fognak közigazgatási ügyekben ítéleteket hozni, akiknek van közük a való világhoz, hiszen ott szerezték az idevágó tapasztalataikat.

Van tehát politikai oldal, amelyik azzal vádolja az igazságügyi minisztert, hogy pártkatonákat delegál a bíróságra. Én meg azt mondom, hogy várom azokat a közigazgatási dolgozókat bíróként, akik fölött már nem lebeg a hivatali kötelesség, hanem elfogulatlanul ítélkezhetnek, a legjobb tudásuk szerint. Meglátjuk. De a vitában efféle érvek nem hangzanak el, csak csaholás van. A tények ismerete nélkül ugranak egymásnak.

Azt mondod, kevés a valós információ? Kevés, de azért meg lehet találni, ha alaposan utána néz a dolgoknak az ember. Vannak statisztikai számok, amikből igenis lehet érvényes következtetéseket levonni.

Példát akarsz?

Tessék.

Az ügyészség által az előzetes letartóztatás foganatosítására tett indítványok Bács-Kiskun megyében 93, Békés megyében 99, Csongrád megyében 94 százalékosan sikeresek. Ha belegondolsz, ez nem normális! Ha az ügyész százszor azt mondja, hogy le kell csukni előzetesbe a gyanúsítottat, és a bíró kilencvenkilencszer áldását adja erre, az nem normális. Itt nincs szakma, csak egy kialakult gyakorlat, ami borzasztóan helytelen. Az országban talán Zala megyében a legjobb a helyzet, ott csak 66 százalék az ilyen irányú ügyészségi indítványok sikeressége. Látod, ebben tudok véleményt nyilvánítani, mert azt gondolom, nonszensz, hogy az ügyészségi előterjesztések eredményessége ilyen

kiváló legyen. Szerintem ezek a számok azt mutatják, hogy ebben a relációban az ügyészség-bíróság olyan mértékű szimbiózisban működik, ami vállalhatatlan.

Hogy ebben a folyamatban az ügyvéd a folyamat opponense-e?

Igen, Péter.

Az ügyvéd zsoldos.

Nekem nem kell feltárnom azt, hogy az ügyfelemet miért kell elítélni. Az ügyésznek viszont azt is fel kellene tárnia, hogy miért *nem* kell elítélni a gyanúsítottat. Hiszen az államnak nem az a feladata, hogy valakit lecsukasson, hanem az, hogy a legjobb tudomása szerint megvizsgálja az ügyet, annak összes körülményeivel együtt. És ha ezek után az lesz a meggyőződése, hogy az illető bűnt követett el, akkor – de csak akkor! – kell büntetőintézkedést foganatosítania vele szemben. Csukják le, képviselje az állam ezt az álláspontot! De ha van olyan mentőkörülmény, ami az államot képviselő ügyész tudomására jut, akkor azt is föl kell tárnia. Nem azt állítom, hogy az ügyész elhallgatja ezeket a tényeket, de inkább elmegy abba az irányba, hogy a bűnösség megállapítását erőltesse. Nyilván nincs semmiféle szándék arra, hogy ártatlan embereket meghurcoljanak, de sokkal nehezebben enged el egy gyanúsítottat vagy vádlottat az ügyész, mint amilyen szívesen és gyorsan beszippantja a rendszerbe.

Igen, az ügyvéd szakmai feladata, hogy a mentőkörülmények tudomásulvételéért „harcoljon” az ügyésszel a bíró előtt, de erre mondtam azt, hogy a bíróság és ügyészség szimbiózisa gátolja a szakmaiságot. Hogy mást ne mondjak, miért kell ezeknek egy épületben lakniuk? Nagyon sok helyen így van az országban, a bíróság és az ügyészség ugyanabban az épületben székel. Miért? Miért hangzottak el egy időben ezek részéről olyan mondatok, hogy rendezzünk közös bulit, de oda ügyvédeket ne hívjunk? Most akkor mondja az ügyésznő az ügyvéd férjének, hogy te ne gyere? Vagy mondja a bíró a feleségének, ha az történetesen ügyvéd, hogy te csak itthon vagy kívánatos, drágám, de ott nem? Azért nincs a bíróságon büfé, nehogy együtt kávézzon ott a bíró és az ügyvéd? Ez normális?

Mi az oka? Az előítélet. Van hivatásrendbe nem tartozó magatartás minden hivatás-rendben. A bírói karban olyan vélemény alakult ki az ügyvédséggel szemben, hogy az felkészületlen. Őszintén szólva, sajnos előfordul az ilyesmi a kollégáim közt, de hogy valaki ebből következtetéseket levonva általánosítson, az nonszensz. Na, tessék, megint a szakma. Nem tehetek róla, mindig itt kötök ki. Nem iszunk inkább egy pohár bort? Tessék, ez itt egy sima rizling, most hoztam

Ausztriából, kint jártam egy borkostolón, onnan van. Smaragd rizling, fröccsnek első osztályú. Ilyen meleg nyári délutánon, mint a mai, ezt kell inni.

Honnan értek hozzá?

Először Rejtő tanított:

„A vörösbor fáj, de azt mondja: „Jó lenne élni!" Ha többet iszol, így szól: „Élni kell!" Ha igen sokat iszol, ezt kiáltja: „Élni fogsz!" És ez akkor is szép, ha nem igaz."

Aztán jó pár évvel ezelőtt egy barátom összeismertetett egy borász testvérével. Akkor kezdtünk tudatosan kóstolgatni. Ez a barátom magyarázott nekem először a borról, kóstoltatott, megtanította észrevenni a borok közti finom különbségeket, fajtajellemző ízeket, illatokat. Ahány borvidék, annyi szín, annyi íz, annyi árnyalat. Nem csak a szőlőfajtától függ egy bor minősége, hanem – többek közt – attól, milyen földből nő ki a tő, mennyi fény éri a gyümölcsöt, milyen szögből esik rá a nap sugara. A Föld gömbölyű, Petikém, minden pontján más egy kicsit a fény beesési szöge. Ezért aztán a szőlő minden fürtje más egy kicsit, ahogyan mi, emberek is különbözünk egymástól, noha erősen hasonlítunk.

Nem, sajnos nem lettem borszakértő, csak borkedvelő. De igyekszem. Az embernek mindenben igyekeznie kell, szerintem. És nem csak magunk miatt. Még akkor is, ha Rejtő szerint *„az élet olyan, mint egy nyári ruha mellénye: rövid és céltalan"*. Én nem osztom ezt a véleményét. Ha a lányaimra nézek, valahogy minden értelmet nyer, és a helyére kerül.